

SVEA HOVRÄTT
Patent- och
marknadsöverdomstolen
Rotel 020101

DOM
2018-01-12
Stockholm

Mål nr
PMT 11062-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Patent- och marknadsdomstolens dom 2016-11-18 i mål PMT 3538-14, se bilaga A

KLAGANDE

Gillholms Marina AB, 556830-5089
Kornhall 160
442 74 Harestad

Ombud: Advokaten J.M.
Magnusson Advokatbyrå
Box 7413
103 91 Stockholm

MOTPART

Benny & Jessica AB, 556927-2536
Vindön 460
473 91 Henån

Ombud: Advokaten H.S.
Gozzo advokater HB
Box 35019
400 24 Göteborg

SAKEN

Upphovsrättsintrång m.m.

DOMSLUT

Patent- och marknadsöverdomstolens domslut, se nästa sida.

Dok.Id 1372942

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 00	08-561 675 09	måndag – fredag 09:00–15:00
E-post: svea.hovratt@dom.se www.patentochmarknadsoverdomstolen.se				

1. Patent- och marknadsöverdomstolen fastställer Patent- och marknadsdomstolens dom.
  2. Gillholms Marina Aktiebolag ska betala ersättning till Benny & Jessica AB för rättegångskostnader i Patent- och marknadsöverdomstolen med 444 212 kr, varav 391 500 kr avser ombudsarvode, samt ränta på det förstnämnda beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för denna dom till dess betalning sker.
-

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Gillholms Marina AB (Gillholms) har yrkat att Patent- och marknadsöverdomstolen ska ogilla Benny & Jessica AB:s (Benny & Jessica) talan i dess helhet. Gillholms har vidare yrkat att Patent- och marknadsöverdomstolen ska befria bolaget från skyldigheten att ersätta Benny & Jessicas rättegångskostnader i Patent- och marknadsöverdomstolen, samt förplikta Benny & Jessica att ersätta Gillholms rättegångskostnader där.

Benny & Jessica har motsatt sig att Patent- och marknadsöverdomstolens dom ändras. Bolaget, som inte självt har överklagat domen, har dock påpekat att vitesförbudet (punkten 1 andra strecksatsen i domen) bör omformuleras på så sätt att vite om 1 miljon kr ska utgå för varje båt som Gillholms vidtar åtgärder med.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Patent- och marknadsöverdomstolen.

PARTERNAS TALAN OCH UTREDNINGEN

Parterna har lagt fram samma utredning, åberopat samma omständigheter och utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som i Patent- och marknadsöverdomstolen. Den muntliga bevisningen har lagts fram genom uppspelning av förhören i Patent- och marknadsöverdomstolen. Även en filmsekvens som visar båtmodellerna Nord West 420 Flybridge samt Nord West 430 Flybridge har spelats upp inför rätten.

DOMSKÄL

Frågorna i målet

Patent- och marknadsöverdomstolen prövar frågorna i målet i samma ordning som Patent- och marknadsöverdomstolen. Inledningsvis prövas alltså om B.M.

ensam genom eget designarbete utformat båtmodellen Nord West 420 Flybridge och om detta arbete inneburit att han skapat ett upphovsrättsligt skyddat verk i form av ett alster av brukskonst. Patent- och marknadsöverdomstolen behandlar därefter frågorna om upphovsrätten har överlåtits eller övergått till Nord West & Najad AB (Nord West & Najad) som en följd av hans anställning och om upphovsrätten upplåtits till Benny & Jessica. Om Benny & Jessica skulle anses vara upphovsrättsinnehavare, tar Patent- och marknadsöverdomstolen ställning till om den bearbetade båtmodellen Nord West 430 Flybridge ligger inom det s.k. skyddsomfånget för verket Nord West 420 Flybridge. Slutligen prövar Patent- och marknadsöverdomstolen om Gillholms har gjort sig skyldig till intrångshandling, medverkat till eller förberett sådan handling på det sätt som Benny & Jessica påstått.

Har B.M. ensam utformat Nord West 420 Flybridge?

Patent- och marknadsöverdomstolen gör i fråga om B.M. har utformat Nord West 420 Flybridge ingen annan bedömning än den Patent- och marknads-domstolen gjort. Det har alltså inte framkommit någonting som talar för att andra anställda hos Nord West & Najad, underentreprenörer som anlåtats av bolaget eller enskilda personer vid företaget Seaways Group och/eller företaget JIB Design har bidragit till själva utformningen av Nord West 420 Flybridge. Genom den utredning som har presenterats har Benny & Jessica i stället visat att det var B.M. som ensam bestämde utformningen av motorbåten.

Är motorbåten ett upphovsrättsligt skyddat verk?

Rättsliga utgångspunkter

Det framgår av 1 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen) att den som har skapat ett litterärt eller konstnärligt verk har upphovsrätt till verket, oavsett på vilket sätt verket har kommit till uttryck. Ett verk i upphovsrättslig mening kan komma till uttryck bl.a. som ett alster av brukskonst (första stycket 6 samma bestämmelse). Med brukskonst avses skyddet för en

bruksvaras konkreta form. Det är alltså den fysiska gestaltningen av en produkt som står i centrum för bedömningen om det föreligger ett alster av brukskonst.

EU-domstolen har framhållit att upphovsrätten endast kan tillämpas med avseende på alster som är originellt på så sätt att det är upphovsmannens egen intellektuella skapelse (se EU-domstolens dom i mål C-5/08 Infopaq, EU:C:2009:465, punkterna 27, 37 och 40). EU-domstolen har vidare angett att en intellektuell skapelse ska anses vara upphovsmannens egen om den avspeglar hans eller hennes personlighet, vilket är fallet när upphovsmannen i samband med skapandet av sitt verk har kunnat uttrycka sin kreativa kapacitet genom att göra fria och kreativa val (se EU-domstolens dom i mål C-145/10 Painer, EU:C:2011:798, punkt 107).

Högsta domstolen har anfört att det i svensk rätt sedan länge använda begreppet verks-höjd ger uttryck för samma, ganska måttliga krav på originalitet, som EU-rätten ger uttryck för (se NJA 2015 s. 1097, punkt 18). När ett alster av brukskonst skyddas som ett upphovsrättsligt verk, kommer skyddsomfånget i allmänhet att bli begränsat. Detta följer av att ett bruksföremåls funktion sätter gränser för den möjliga utformningen av produkten. När en produkt uppfyller kraven för upphovsrättsligt skydd men likväl inte uttrycker någon hög grad av originalitet begränsas skyddsomfånget, som dock alltså i princip sträcker sig längre än till ett rent avbildningsskydd (se NJA 2009 s. 159).

Nord West 420 Flybridge är ett alster av brukskonst

Av avgörande betydelse för frågan om Nord West 420 Flybridge är att betrakta som ett alster av brukskonst är om B.M. i samband med sin formgivning har kunnat uttrycka sin kreativa kapacitet genom att göra fria och kreativa val.

Liksom Patent- och marknadsdomstolen kan Patent- och marknadsöverdomstolen konstatera att B.M. har berättat utförligt om sin skapandeprocess och de överväganden han har gjort vid utformningen av Nord West 420 Flybridge. Han har också berättat om sin strävan att väva in teknik i designen och formge båtarna på ett sådant sätt att det redan på långt håll skulle synas att det var en Nord West-båt.

B.M.s uppgifter om hur utformningen gått till får stöd av vad J.H.V.L har berättat. J.H.V.L har sagt sig kunna känna igen B.M.s design i fråga om skrov och däck på Nord West 420 Flybridge. Även interiört menar J.H.V.L att B.M. har sina väl genomtänkta lösningar på form och funktion samt att detta kommer tydligt till uttryck i Nord West 420 Flybridge.

I likhet med Patent- och marknadsdomstolen anser Patent- och marknadsöverdomstolen också att Nord West 420 Flybridge inte bara i detaljer skiljer sig åt från andra motorbåtar av liknande typ, som Gillholms har lagt fram som jämförelse-material. Det av Gillholms åberopade förhöret med sakkunnige U.S. har främst inriktats på vissa enskilda formgivningselement i Nord West 420 Flybridge och påverkar därför inte bedömningen att utformningen av båten i sin helhet framstår som särpräglad i jämförelse med andra båtar av liknande typ.

Sammantaget bedömer Patent- och marknadsöverdomstolen att Nord West 420 Flybridge är en intellektuell skapelse i den meningen att B.M. vid skapandet har kunnat uttrycka sin kreativa kapacitet genom att göra fria och kreativa val. Det står också klart att B.M. också har gjort ett stort antal sådana val vid utformandet av båten. Patent- och marknadsöverdomstolen delar därför Patent- och marknadsdomstolens bedömning att Nord West 420 Flybridge är ett alster av brukskonst, dvs. ett verk i upphovsrättslig mening.

Har upphovsrätten övergått till Nord West & Najad?

Patent- och marknadsdomstolen har utförligt redogjort för de förutsättningar som krävs för att ett upphovsrättsligt verk, som en anställd har skapat inom ramen för ett anställningsförhållande, ska anses vara överlåtet till arbetsgivaren. Enligt Patent- och marknadsöverdomstolen kan rättsläget på detta område inte betecknas som oklart.

Det är Gillholms som måste visa att upphovsrätten till Nord West 420 Flybridge har överlåtits till Nord West & Najad. Varken edgångsprotokollet den 12 april 2013 eller vittnet T.O.s uppgifter om att han räknade med att bekräftelseavtalet inte skulle kunna göras gällande mot en köpare av konkursboet styrker att så skulle vara fallet. I likhet med Patent- och marknadsdomstolen anser även Patent- och marknadsöverdomstolen att avtalet mellan B.M. och Nord West & Najad angående upplåtelse av upphovsrätten samt Jan Saves uppgifter – liksom omständigheten att immateriella rättigheter inte har redovisats som en tillgång hos Nord West & Najad – talar mot att upphovsrätten har överlåtits till bolaget.

Sammantaget instämmer Patent- och marknadsöverdomstolen i Patent- och marknadsdomstolens bedömning att det inte har visats att B.M. har överlåtit sin upphovsrätt till Nord West & Najad. Upphovsrätten tillhörde därför inte konkursboet.

Har B.M. upplåtit upphovsrätten till Benny & Jessica?

Gillholms har anfört att Patent- och marknadsdomstolen har gjort sig skyldig till domvilla. Detta eftersom domstolen bl.a. beaktat omständigheten att B.M. var närvarande vid huvudförhandlingen där, vilket är ett förhållande som inte åberopats av någon av parterna. Gillholms påstående om domvilla saknar enligt Patent- och marknadsöverdomstolens mening grund.

Som framgått i det föregående har det i målet inte kommit fram annat än att B.M. är den person som skapat båtmodellen Nord West 420 Flybridge och att han är upphovsman till verket. Som upphovsrättsinnehavare har han möjlighet att formlöst avtala om att upplåta sin upphovsrätt. Benny & Jessicas uppgift om att dess ställföreträdare B.M. har upplåtit sin upphovsrätt till bolaget får tas för god. Patent- och marknadsöverdomstolen instämmer därför i Patent- och marknadsdomstolens slutsats att Benny & Jessica, till följd av upplåtelsen, har rätt att använda den upphovsrätt som B.M. innehar.

Ligger Nord West 430 Flybridge inom skyddsomfånget för Nord West 420 Flybridge och har Gillholms gjort sig skyldigt till upphovsrättsintrång?

Patent- och marknadsöverdomstolen instämmer i Patent- och marknadsdomstolens bedömning att Nord West 430 Flybridge är en bearbetning som faller inom skyddsomfånget för Nord West 420 Flybridge. Inte heller när det gäller frågan om Gillholms har gjort sig skyldigt till upphovsrättsintrång gör Patent- och marknadsöverdomstolen några andra bedömningar än de som Patent- och marknadsdomstolen har gjort.

Vitesförbud

Liksom Patent- och marknadsdomstolen finner Patent- och marknadsöverdomstolen att det finns förutsättningar för att meddela ett förbud förenat med vite gentemot Gillholms. Med hänsyn till att det endast är Gillholms som har överklagat Patent- och marknadsdomstolens dom saknar Patent- och marknadsöverdomstolen möjlighet att utvidga vitesförbudet. Patent- och marknadsöverdomstolen gör inte heller någon annan bedömning i fråga om vitesbeloppets storlek.

Fastställande av ersättningskyldighet

Patent- och marknadsöverdomstolen instämmer i Patent- och marknadsdomstolens bedömning att det upphovsrättsintrång Gillholms har gjort sig skyldigt medför en skyldighet för bolaget att betala skälig ersättning för utnyttjandet till Benny & Jessica.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång ska Gillholms som förlorande part ersätta Benny & Jessicas rättegångskostnader.

Patent- och marknadsöverdomstolen gör inte någon annan bedömning än Patent- och marknadsdomstolen när det gäller kostnaderna där. Det som Patent- och marknadsdomstolen beslutat angående rättegångskostnaderna ska därför inte ändras.

Gillholms har vitsordat den yrkade ersättningen för rättegångskostnader i Patent- och marknadsöverdomstolen. Gillholms ska således ersätta Benny & Jessica för rättegångskostnaderna här med yrkat belopp.

Överklagande

Det saknas skäl att göra undantag från huvudregeln att Patent- och marknadsöverdomstolens domar inte får överklagas (se 1 kap. 3 § tredje stycket lagen, 2016:188, om patent- och marknadsdomstolar).

Patent- och marknadsöverdomstolens dom får inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Peter Strömberg, hovrättsråden Göran Söderström och Eva Edwardsson, referent, samt tf. hovrättsassessorn Rikard Samuelsson

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Patent- och marknadsdomstolen

DOM
2016-11-18
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
PMT 3538-14

PARTER

KÄRANDE

Benny & Jessica AB, 556927-2536, Vindön 460, 473 91 Henån

Ombud: Advokaten H.S., Gozzo advokater HB, Box 35019, 400 24
Göteborg

SVARANDE

1. Nord West Boats AB, 556935-7923, Tosterövägen 21, 125 70 Älvsjö

2. Gillholms Marina Aktiebolag, 556830-5089, Kornhall 160, 442 74 Harestad

3. Storebro Boats AB, 556903-4563, Tosterövägen 21, 125 70 Älvsjö

Ombud för 1-3: Advokaterna J.M. och Å.A., Magnusson Advokatbyrå, Box 11467,
404 30 Göteborg

DOMSLUT

1. Patent- och marknadsdomstolen förbjuder

- Nord West Boats AB att, vid vite av 1 miljon kr, tillhandahålla plastdelar, plastkomponenter och verktyg avseende båtmodellen Nord West 430 Flybridge enligt *bilaga 1* för att framställa exemplar av båtmodellen,
- Gillholms Marina Aktiebolag att, vid vite av 1 miljon kr, framställa exemplar av båtmodellen Nord West 430 Flybridge enligt *bilaga 1* och bjuda ut dessa till försäljning och ta befattning med två plastfärdiga båtar avseende båtmodellen samt
- Storebro Boats AB att, vid vite av 1 miljon kr, ta befattning med två plastfärdiga båtar och verktyg, vilka erhållits från Nord West Boats AB för att framställa exemplar av båtmodellen Nord West 430 Flybridge enligt *bilaga 1*.

2. Patent- och marknadsdomstolen förklarar att Nord West Boats AB, Gillholms Marina Aktiebolag och Storebro Boats AB är skyldiga att enligt 54 §

Dok.Id 1650388

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 8307 104 20 Stockholm	Rådhuset, Scheelegatan 7	08- 561 650 00 E-post: stockholms.tingsratt.patentmarknad@dom.se www.stockholmstingsratt.se	08- 653 34 44	måndag – fredag 08:00-16:00

upphovsrättslagen (1960:729) till Benny & Jessica AB betala dels skälig ersättning för respektive utnyttjanden av upphovsrätten, dels ersättning för den ytterligare skada som respektive utnyttjanden, såvitt gäller båtmodellen Nord West 430 Flybridge enligt *bilaga 1*, har medfört.

3. Nord West Boats AB, Gillholms Marina Aktiebolag och Storebro Boats AB ska solidariskt betala ersättning för rättegångskostnader till Benny & Jessica AB med 1 757 250 kr, varav 1 500 000 kr för ombudsarvode, jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från denna dag till dess betalning sker.

SAKEN

Nord West & Najad AB tillverkade och sålde bl.a. motorbåtar i marknadssegmentet 37-56 fot under varumärket Nord West. B.M. var, allt sedan bolaget bildades 1989, ensam ägare till och verkställande direktör i bolaget. J.M. var vice verkställande direktör i bolaget. Under tid som B.M. var verksam i bolaget tillverkades ett flertal båtmodeller som benämndes Nord West. Under 2004 tog bolaget fram och tillverkade en modell som benämndes Nord West 420 Flybridge. Under 2013 lanserades en båtmodell som fick beteckningen Nord West 430 Flybridge.

Nord West & Najad försattes i konkurs den 26 februari 2013. Den 10 juli 2013 sålde Nord West & Najad AB:s konkursbo tillgångar i verksamheten till Nord West Boats AB, som enligt verksamhetsbeskrivning ska bedriva tillverkning, köp och försäljning av samt handel med fritidsbåtar. I överlåtelsen ingick, enligt överlåtelseavtalet, bl.a. vissa angivna varumärken, verksamhetstillstånd, ett kundregister, kund- och leverantörsavtal, allt upparbetat material, ritningar, mallar, programvaror och liknande som tillhörde konkursboet, vissa fastigheter och viss lös egendom som formar och s.k. pluggar.

Under punkten 2.2 i överlåtelseavtalet angavs bl.a. att konkursboet informerat köparen om att de immateriella rättigheterna till design och konstruktion, inbegripet ritningar, mallar och liknande avseende båtar med varumärket Nord West innehades av B.M.. Därefter angavs att ”Nämnda immateriella rättigheter medföljer därav inte rörelserna. Det står Köparen fritt att förhandla med innehavarna av de immateriella rättigheterna om en rätt att nyttja sådana immateriella rättigheter.” I avtalet angavs vidare att konkursboet informerat köparen om att användandet av båtformar, pluggar, mallar och liknande kunde kräva rättighetshavarens godkännande.

Gillholms Marina Aktiebolag är verksamt med varvsrörelse, uthyrning av båtplatser och handel med nöjesbåtar. R.G. är ägare och ställföreträdare för bolaget. Gillholms Marina bedriver bl.a. försäljning av Nord West-båtar inklusive reservdelar.

Storebro Boats AB bedriver utveckling, tillverkning och försäljning av båtar.
R.v.H. är ägare till och ställföreträdare för bolaget.

Benny & Jessica AB inledde under 2013 verksamhet med mäklari och service med inriktning på Nord West-båtar. B.M. och J.M. är ställföreträdare för bolaget.

Benny & Jessica väckte i mars 2014 talan mot svarandebolagen för upphovsrättsintrång. Benny & Jessica gjorde gällande att bolaget innehade upphovsrätten till båtmodeller nämnda Nord West och därmed bl.a. till en modell som benämndes Nord West 420 Flybridge. Bolaget hävdade att svarandebolagen genom att olovligen framställa exemplar av båtmodellen Nord West 430 Flybridge och bjud ut dessa till försäljning gjort upphovsrättsintrång.

YRKANDEN

Benny & Jessica har yrkat att Patent- och marknadsdomstolen ska

1. förbjuda envar av Nord West Boats, Gillholms Marina och Storebro Boats vid vite av 1 miljon kr för varje överträdelse eller det vite som domstolen finner lämpligt, att
  - framställa exemplar av båtmodellen Nord West 430 Flybridge enligt *bilaga 1*,
  - bjuda ut till försäljning, uthyrning, utlåning eller på annat sätt till allmänheten sprida obehörigen framställda exemplar av nämnda båtmodell eller
  - medverka till eller förbereda sådana åtgärder, och
2. förklara att Nord West Boats, Gillholms Marina och Storebro Boats är skyldiga att enligt 54 § upphovsrättslagen (1960:729) till Benny & Jessica betala dels skälig ersättning för sitt utnyttjande av upphovsrätten, dels ersättning för den

ytterligare skada som intrånget såvitt gäller båtmodellen Nord West 430 Flybridge har medfört.

Svarandebolagen har bestritt bifall till käromålet. De har godtagit ett vitesbelopp om 50 000 kr som skäligt i och för sig.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDER

Benny & Jessica:

Båtmodellen Nord West 420 Flybridge har en formgivning av sådan individuell och konstnärlig gestaltning att det är fråga om ett alster av brukskonst, d.v.s. ett upphovsrättsligt verk. Båtmodellen Nord West 430 Flybridge utgör en mindre bearbetning/modernisering av Nord West 420 Flybridge, innebärande att modellen 430 Flybridge åtnjuter skydd inom skyddsomfånget för det ursprungliga verket Nord West 420 Flybridge.

B.M. har skapat båtmodellen Nord West 420 Flybridge, vilket inneburit att han ensam har designat den, innefattande utveckling av inrednings- och utrustningsdetaljer. Båtmodellen har genom sin design upphovsrätt som alster av brukskonst. B.M. har varit ensam skapare av designen och är därmed ensam upphovsman.

Under sin tid som verkställande direktör för Nord West & Najad upplät B.M. rätten att använda verket under vissa förutsättningar till bolaget. Ensamrätten kunde inte överlätas utan B.M.s medgivande och har inte kunnat överlätas av Nord West & Najads konkursbo.

B.M. har till Benny & Jessica upplåtit sin upphovsrätt till Nord West

430 Flybridge.

Nord West Boats har genom

- att tillhandahålla plastdelar och plastkomponenter samt hösten 2013 påbörja tillverkning av tre exemplar av Nord West 430 Flybridge,
- att tillhandahålla bl.a. verktyg, formar, datafiler, ritningar samt måttsatta foton vid tillverkningen av Nord West 430 Flybridge,
- att tillhandahålla/upplåta webbplatsen nord-west-najad.se för utbudande av den tillverkade båten Nord West 430 Flybridge,
- att tillåta märkning och upplåta användningen av varumärket NordWest för den tillverkade och marknadsförda båten Nord West 430 Flybridge samt att den 14 november 2015 tillåta och medverka till presentation under varumärket NordWest de två plastfärdiga modellerna,

gjort sig skyldig till intrångshandling, medverkat till eller förberett sådan handling.

Gillholms Marina har genom

- att tillverka ett komplett/färdigt exemplar av båtmodellen Nord West 430 Flybridge, att marknadsföra och utbjuda den tillverkade båten genom, bl.a. nätet, Yachtworld samt Blocket, visning vid båtmässor i Stockholm, Göteborg och Marstrand samt på sin webbplats,
- att i egenskap av agent marknadsföra och erbjuda nytillverkning av Nord West 430 Flybridge genom upptagande av beställning samt genom
- att medverka till att påbörja tillverkningen av två exemplar av båtmodellen Nord West 430 Flybridge,

gjort sig skyldig till intrångshandling, medverkat till eller förberett sådan handling.

Storebro Boats har genom

- att sedan den 13 januari 2014 genom pressrelease och på hemsidan informera om att bolaget förvärvat Nord West Boats och att produktionen av Nord West båtmodeller ska flyttas till Storebro Boats samt återupptas omedelbart i Storebro Boats båtfabrik i Storebro,

- att medverka till utbudande av den nytillverkade båten Nord West 430 Flybridge, bl.a. på båtmässan i Stockholm den 1-9 mars 2014 där båten i samverkan med Gillholms Marina utbudits i Storebros monter genom dels reklam/broschyr med Gillholms Marina, dels företrädare för Gillholms Marina,
  - att erbjuda nytillverkning av Nord West 430 Flybridge genom Gillholms Marinas webbplats,
  - att genom koncernbolag köpa fastigheten i Lysekil med en plastfabrik, innehållande formar till samtliga NordWest båtmodeller, för tillverkning av dessa plastbåtar,
  - att personal från Storebro Boats besökt varvet på Vindön under Gillholms Marinas tillverkning av Nord West 430 Flybridge och studerat byggteknik m.m.,
  - att i september 2014 efter färdigställandet av Nord West 430 Flybridge transporterat specialverktyg etc. för tillverkning av Nord West båtmodeller från Vindön till Storebro Boats och genom
  - att transportera eller medverka till transport av två plastfärdiga exemplar av Nord West 430 Flybridge till Storebro Boats lokaler för fortsatt tillverkning samt lördagen den 14 november 2015 visa dessa plastfärdiga båtar,
- gjort sig skyldig till intrångshandling, medverkat till eller förberett en sådan handling.

Benny & Jessica påtalade sin ensamrätt för svarandebolagen genom brev till bolagen den 10 januari 2014 (varningsbrev).

Åtgärderna som beskrivits ovan utgör förfoganden som omfattas av Benny & Jessicas ensamrätt. Eftersom svarandebolagen vidtagit dessa åtgärder utan rättighetshavarens medgivande har de begått upphovsrättsintrång. För åtgärd som anses utgöra förberedelse av sådant förfogande föreligger grund för vitesförbud. Vitet ska bestämmas till sådant belopp att det är tillräckligt avskräckande.

Intrånget har skett uppsåtligen, eller i vart fall av oaktsamhet. Därmed föreligger skyldighet att betala skälig ersättning för utnyttjandet av upphovsrätten. Storleken av

skadan av det påtalade intrånget har inte kunnat fastställas. På grund härav, och då det varit ytterst angeläget att intrånget snarast skulle bringas att upphöra och att förekomsten av upphovsrätten till Nord West 430 Flybridge fastställs – en utredning om skadan har i vart fall riskerat att medföra en betydande tidsutdräkt – har Benny & Jessica yrkat att ersättnings- och skadeståndsskyldighet fastställs.

Svarandebolagen:

Båtmodellen Nord West 420 Flybridge och därmed också Nord West 430 Flybridge har inte upphovsrättsligt skydd.

Om upphovsrätt föreligger i och för sig är B.M. inte ensam upphovsman. Såväl andra anställda på Nord West & Najad som anställda hos konsultbolag har utfört och bidragit till formgivningen av båten. Under dessa förhållanden har B.M. inte ensam kunnat upplåta upphovsrätten till Benny & Jessica.

Om B.M. är ensam upphovsman till båtmodellen så har upphovsrätten övergått till Nord West & Najad. B.M. har varit anställd hos bolaget och utfört arbetet med framtagandet av båtmodellen inom ramen för sin anställning. Vidare har bolaget tillhandahållit alla ekonomiska, materiella och instruktiva resurser för framtagandet.

För det fall tingsrätten finner att Benny & Jessica innehar upphovsrätt till båtmodellerna bestrids att intrång har skett av svarandena.

Nord West Boats har inte begått intrång, medverkat till eller förberett intrång genom att bolaget

- tillhandahållit verktyg, formar, plast, datafiler, ritningar, måttsatta foton och varumärke för tillverkning/marknadsföring av Nord West 430 Flybridge,
- påbörjat tillverkning av något exemplar av Nord West 430 Flybridge,

- tillhandahållit/upplåtit webbplatsen nord-west-najad.se för utbudande av den tillverkade båten,
- presenterat två plastfärdiga båtmodeller under varumärket Nord West i november 2014.

Gillholms Marina har inte begått intrång, medverkat till eller förberett intrång genom att bolaget

- tillverkat någon Nord West 430 Flybridge. Företaget NW Sales AB har tillverkat en sådan båt,
- planera för någon tillverkning av båten och
- i egenskap av agent marknadsfört eller erbjudit nytillverkning av Nord West 430 Flybridge.

Storebro Boats har inte begått intrång, medverkat till eller förberett intrång genom att bolaget

- har offentliggjort sitt förvärv av Nord West Boats i januari 2014 och informerat om att produktionen ska flyttas till Storebro Boats och återupptas omedelbart,
- påstår sig ha avsett att påbörja tillverkning av bl.a. Nord West 430 Flybridge,
- hämtat verktyg m.m. för sådan tillverkning,
- haft personal som har studerat tillverkning och byggteknik på varvet på Vindön m.m.,
- utbjudit den nytillverkade båten på båtmässan i Stockholm i mars 2014 genom reklambroschyr och anställda hos Gillholms Marina,
- via koncernbolag köpt fastigheten i Lysekil med plastfabrik innehållande formar till samtliga Nord West-båtmodeller för tillverkning av dem,
- i september 2014 ha transporterat specialverktyg etc. för tillverkning av Nord Wests båtmodeller från Vindön till Storebro Boats AB,
- ha transporterat eller medverkat till transport av två plastfärdiga Nord West 430 Flybridge till Storebro Boats lokaler för fortsatt tillverkning samt genom att visa dessa plastfärdiga båtar i november 2014.

Svarandebolagen har under alla förhållanden inte agerat med uppsåt eller av oaktsamhet. Skadeståndsskyldighet kan därför inte fastställas.

PARTERNA HAR ANFÖRT

Benny & Jessica:

Inledningsvis – Nord West 420 Flybridge (verket)

Nord West & Najad bedrev sin verksamhet i två fabrikslokaler. I en lokal i Lysekil framställdes plastskroven till båtarna. I en lokal på Vindön färdigställdes de s.k. plastfärdiga båtarna. Bolaget hade vid tiden för konkursen ca 130 anställda.

B.M. var ansvarig för hela den löpande verksamheten hos Nord West & Najad. Han utförde, utanför ordinarie arbetstid, också designarbete som låg till grund för de båtmodeller som bolaget tillverkade. Något skriftligt anställningsavtal mellan B.M. och bolaget fanns inte. Styrelseordförande i bolaget var advokaten J.S.

Att ta fram en ny båtmodell tog omkring ett till två år. B.M. designade båtmodellerna genom att bygga fullskalemodeller i form av en s.k. plugg (en prototyp). Med utgångspunkt i pluggarna gjordes allt efter hand ritningar, med hjälp av CAD-teknik, för att effektivisera produktionen och för att kunna klassificera båtarna; ett arbete som inte utgjorde designarbete.

Mellan 1990 och 2013 designade och konstruerade B.M. 17 olika båtmodeller. Nord West & Najads olika båtmodeller kunde bygga på samma skrov. Flera modeller med en s.k. flybridge – en särskild överbyggnad på båten – lanserades under åren. År 2000 lanserades Nord West 390 Flybridge – en båt med helt ny design – som kom att ta stora marknadsandelar. År 2003 lanserades en modell med flybridge – 560 – vilken uppmärksammades i tidningen Vi båtägare.

Under 2004-2005 utvecklade B.M. genom eget arbete – i form av en fullskalig prototyp – en ny flybridge-modell, som fick beteckning 420. Den kännetecknades av ett nytt skrov, nytt däck, ny överbyggnad och ny inredning. Skrovet hade en unik design och var anpassat för ett särskilt framdrivningssystem för Volvomotorer, IPS. Modellen är ett verk i upphovsrättslig mening.

Nord West 420 Flybridge rönt stor framgång, också internationellt, genom att den under 2005 såldes i 119 exemplar. Den fick också många internationella utmärkelser, bl.a. Motor Boat of the Show 2005 vid lansering i Stockholm och Motor Boat of the Year Awards 2007. År 2008 fick båten samma utmärkelse för kombinationen av säker konstruktion, gudabenådat hantverk och en hantering med både lätthet och styrka. I en artikel i Motor Boats Monthly från oktober 2008 gjordes en jämförelse mellan modellen 390 och 420. I artikeln fick 420 högsta betyg för design och konstruktion, interiör och för exteriören.

En jämförelse mellan 420 Flybridge och andra båtar av ”samma typ” som Sealine, Sunseeker Manhattan, Storebro Commander, Galeon Skydeck och Sea Ray visar på olika utseenden såväl exteriört som interiört.

Designarbete 2006-2011

För att minska sina kostnader inledde Nord West & Najad ett samarbete med företaget JIB Design (Slovenien) för att tillverka pluggar och formverktyg. Det samarbetet avsåg båtmodeller som lanserades under 2008-2009, vilka benämndes Nord West 370 Coupe och Nord West 370 Flybridge liksom Nord West 370 Sport och 370 Sports Top och alltså inte avsåg modellerna 420 Flybridge och 430 Flybridge.

Under 2011 gjorde Nord West & Najad vissa bearbetningar av 420 Flybridge vilka benämndes 430 Sport och 430 Sports Top. JIB Design tillverkade dessa pluggar med utgångspunkt i B.M.s design.

Nord West 420 Flybridge och Nord West 430 Flybridge

430 Flybridge, som lanserades under 2013, är en mindre bearbetning av 420 Flybridge. Bearbetningen gjordes av Nord West & Najad. JIB Design var inte delaktigt i detta arbete.

420 Flybridge och 430 Flybridge är i stort sett samma modeller. En jämförelse mellan modellerna visar att de har identiska skrov, i stort sett samma däck, identisk överbyggnad (flybridge) och samma inre planlösning med i stort sett samma inredningsstruktur. 430-modellen har en något justerad trappa vid akterspegeln och vissa smärre förändringar i inredningsdetaljer.

Vem innehar upphovsrätten till båtmodellerna – konkursen

B.M. innehade (behöll) alltsedan starten av Nord West & Najads verksamhet upphovsrätten till båtmodellerna. Han upplät till bolaget att utnyttja denna rätt. Genom ett avtal (Design- och konstruktionsavtal) den 2 januari 2013, mellan bolaget och B.M., bekräftades dessa rättigheter och reglerades vissa ersättningsfrågor rörande upplåtelsen av rätten. I avtalet angavs därutöver bl.a. att de rättigheter som uppläts inte kunde överlåtas utan B.M.s skriftliga medgivande.

I slutet av 2012 framförde Nord West & Najads bank att bolaget borde ta in en extern finansiär i bolaget. För detta syfte kontaktades T.O. som fick information om bolaget men som, efter viss diskussion, inte gick in i bolaget.

Efter konkursen för Nord West & Najad gjorde konkursförvaltaren en utredning om vem som innehade rätten till designen av båtarna och kom fram till att B.M. var innehavaren. Han och J.M. fortsatte efter konkursen att vara delaktiga i Nord West & Najads verksamhet. De hade ett intresse att förvärva

verksamheten och lämnade också bud på att köpa den. De möttes emellertid hela tiden av högre bud från R.G. från Gillholms Marina.

Vid senare kontakt med R.G. föreslog han att B.M. skulle förvärva verksamheten men först efter att den förvärvats av R.G.. B.M. uttryckte intresse men framhöll samtidigt för R.G. att denne inte skulle kunna tillverka Nord West-båtar eftersom upphovsrätten till båtarna tillkom B.M.. Den 4 juli 2013 skickade R.G. ett e-postmeddelande i vilket han föreslog de nämnda överlåtelseerna av verksamheten samt att om B.M. inte fullföljde avtalet skulle denne avsäga sina rättigheter till designen för Nord West-båtarna. R.G. var alltså medveten om att upphovsrätten till båtarna tillkom B.M.. Något avtal i nu berört hänseende träffades inte.

Den 10 juli 2013 såldes i stället tillgångarna i konkursboet till det nybildade bolaget Nord West Boats. För vad som ingick i överlåtelsen hänvisas till vad som redogjorts för under SAKEN. B.M. fick därefter besked om att det inte var aktuellt med någon vidareförsäljning av konkurstillgångarna till honom.

Under hösten 2013 fick B.M. kännedom om att tillverkning av Nord West-båtar hade påbörjats. Senare under hösten fick han kunskap om att Storebro Boats skulle köpa Nord West Boats. Dagen före julafton 2013 kontaktade B.M. R.v.H. hos Storebro som bekräftade köpet. B.M. förklarade att bolaget inte skulle kunna tillverka Nord West-båtar eftersom upphovsrätten till båtarna tillkom honom. R.v.H. hänvisade till R.G. som var den som hanterade rättigheterna.

Svarandebolagens åtgärder avseende Nord West 430 Flybridge under januari-mars 2014

Aktierna i Nord West Boats såldes i januari 2014 till Lime Marine AB, som är ett bolag inom Storebrokoncernen.

I ett pressmeddelande den 13 januari 2014 uppgav Storebro Boats att bolaget hade förvärvat Nord West Boats och att bolaget avsåg att återuppta tillverkningen av Nord West-båtar, som legat nere sedan februari 2013.

Gillholms Marina uppgav i ett pressmeddelande den 7 februari 2014 att bolaget inlett ett samarbete med Storebro Boats och att Gillholms Marina skulle inneha rätten till försäljning av Nord West-båtar och tillhandahålla reservdelar. I meddelandet angavs vidare bl.a. att produktionen av Nord West-båtar skulle flyttas till Småland och att arbetet i ”plastfabriken” i Lysekil var i gång. I meddelandet hälsades också kunder välkomna till en mäsas i Stockholm den 1-9 mars 2014 där bolaget tillsammans med Storebro Boats skulle finnas på plats.

Den 10 januari 2014 skickade Benny & Jessica och B.M. ett s.k. varningsbrev till Nord West Boats och Storebro Boats och påtalade att B.M. var upphovsman till designen för båtarna och att han inte överlåtit upphovsrätten samt att konkursboet därför inte kunnat överlåta den till Nord West Boats. Man bad även om en bekräftelse från de två svarandebolagen att B.M. innehade upphovsrätten.

Nord West Boats, men även Gillholms Marina, besvarade i februari 2014 varningsbrev. Bolagen bekräftade inte att B.M. hade påtalad upphovsrätt. Storebro Boats besvarade inte varningsbrevet.

I februari 2014 hade Gillholms Marina en monter på en båtmässa i Göteborg. I montern fanns en bild på en Nord West 430 Flybridge. Man marknadsförde också Nord West 430 Flybridge som var under byggnation.

Storebro Boats hade den 1-9 mars 2014 en monter på en båtmässa i Stockholm. Man informerade om samarbetet med Gillholms Marina, marknadsförde en Flybridge 430

som var under produktion och informerade om att man kunde åta sig tillverkning efter beställning.

Svarandebolagens fortsatta åtgärder efter mars 2014

Nord West Boats förvärvade, vid överlåtelsen av konkursbolagets tillgångar, en webbplats – nordwest-najad.se – som fortsatte att användas av Storebro Boats men också av Gillholms Marina. På webbplatsen marknadsfördes bl.a. 430 Flybridge. Webbplatsen stängdes i december 2014.

Som redan berörts förekom viss tillverkning av 430 Flybridge-båtar redan i november/december 2013. Nord West Boats medverkade vid denna tillverkning genom att leverera verktyg och material som överlätits från konkursboet.

Gillholms Marina organiserade och medverkade under tiden januari-maj 2014 till montering av komponenter till tre båtar av modellen 430 Flybridge, vilket arbete utfördes i plastfabriken av bl.a. Daniel Arvidsson som fick lön av Gillholms Marina för tiden.

Gillholms Marina träffade i april 2014 ett avtal med Joreds Inredningssnickeri AB om inredningsarbeten på två båtar av 430 Flybridge-modell, vilka arbeten skulle göras i fabrikslokalen på Vindön. Joreds Inredningssnickeri upphörde med arbetena i augusti 2014. Gillholms Marina anställde också ytterligare personal – D.L. – för att göra arbeten på 430 Flybridge-båtar.

Den 1 juli 2014 upprättade Gillholms Marina en specifikation av Nord West 430 Flybridge med uppgifter om tekniska data och en beskrivning av båten.

Specifikationen användes samma dag av en anställd hos bolaget, som skickade den till en möjlig kund.

Gillholms Marina presenterade i augusti 2014 på sin webbplats en nybyggd Nord West 430 Flybridge och utbjöd den till försäljning; den angavs som Nord West 430 Flybridge 2015.

Under april 2014 besökte personal från Storebro Boats, bl.a. R.v.H., plastfabriken och lokalen på Vindön för att studera byggtekniken för båtarna och utbyta information mellan de som utförde byggnationsarbetena och tekniker hos Storebro Boats.

I september 2014 transporterade Storebro Boats specialverktyg för tillverkning av Nord West-båtar – bl.a. för tillverkning av 430 Flybridge – från lokalen på Vindön till bolagets lokaler i Småland. Ungefär tre ”transportenheter” med utrustning sändes till Storebro Boats. Bolaget framhöll också – genom uppgifter på sin webbplats – att man tagit över plastfabriken och därigenom fått kontroll över stora delar av produktionsprocessen.

I en reklambroschyr från Gillholms Marina uppgav bolaget att man skulle ställa ut bl.a. en ”Nord West 430 Fly” på båtmässan i Marstrand den 21-23 augusti 2015. Bolaget utbjöd även under 2015 båten på webbplatserna Yachtworld.com och blocket.se. I september 2015 lanserade bolaget en ny webbplats där bl.a. en Nord west 430 Flybridge bjöds ut till försäljning.

Vid en båtmässa i Göteborg i juli 2016 marknadsförde Gillholms Marina på en bild Nord West 430 Flybridge och delade dessutom ut en broschyr om båten. Vid en båtmässa i Marstrand i augusti 2016 erbjöd bolaget nytillverkning av båten.

Vad som förekommit innebär att efter Nord West & Najads konkurs kom tre 430 Flybridge-båtar att bli föremål för svarandebolagens åtgärder. En båt har färdigställts och har varit föremål för försäljning. Den andra båten är halvfärdig och har transporterats till Storebro Boats lokaler; inredningsarbetet är inte slutfört. I den tredje båten – som också finns hos Storebro Boats – har inget inredningsarbete alls påbörjats.

I november 2015 hade Strebros Boats en kundträff, för ca 50 personer, där de plastfärdiga båtarna förevisades.

Den av svarandebolagen färdigställda 430 Flybridge-båten faller under skyddsomfånget för verket.

Svarandebolagen:

Tillkomsten av båtmodellen Nord West 420 Flybridge – designsamarbete med andra

I augusti 2004 tog Nord West & Najad (genom J.M.) mejlkontakt med företaget Seaway (Slovenien) med anledning av att Nord West & Najad planerade nya båtmodeller mellan 30 och 50 fot, vilka skulle kunna lanseras våren 2005.

Seaway efterfrågade i ett svar en ”design brief” som beskrev produkten och designen. Utifrån den kunde företaget ta fram en preliminär design; ett arbete som kunde påbörjas ganska snart.

Nord West & Najad svarade därefter att bolaget behövde hjälp med hela fasen och så snabbt som möjligt.

Seaway återkom därpå med ett avtalsutkast som innebar att Seaway kontrakterades för att skapa designen till en motorbåt i karaktäristisk Nord West-stil, att Nord West & Najad skulle betala en royalty till Seaway för designarbetet samt omnämna Seaway som designer av båten. Till avtalsutkastet fogades en skiss över en s.k. Hard Top-modell.

Seaway återkom något senare med ett nytt avtalsutkast som nu också omfattade en ”flybridge”. Enligt detta utkast skulle såväl Seaway som B.M. anges som designers till båten.

Den 17 september 2004 påminde Nord West & Najad om att bolaget ännu inte fått någon ritning på flybridge-versionen. En sådan ritning översändes kort därefter – den 21 september 2004 – från Seaway.

Nord West & Najad uttryckte den 25 september 2004 intresse för ett samarbete men att bolaget önskade ett reviderat ekonomiskt erbjudande. Efter vissa ytterligare kontakter kunde konstateras att det inte var möjligt att nå en överenskommelse om fortsatt designsamarbete.

I samband med att kontakter förekom med företaget Seaway pågick hos Nord West & Najad arbete med att ta fram en Nord West 420 Flybridge. R.H., som var anställd i bolaget, tog fram vissa ritningar av modellen och påverkade formgivningen. Bl.a. tog R.H. fram en ritning av en Nord West-båt med en flybridge, vilken hade stora likheter med den båtritning som Nord West & Najad den 21 september 2004 fick från Seaway.

Formgivningen av båtmodellen Nord West 420 Flybridge gjordes genom att skisser och ritningar framställdes parallellt med att personal formgav båten för hand. Såväl R.H. som annan personal var, tillsammans med B.M., delaktiga i formgivningen med idéer och konstruktionsmässiga överväganden. B.M. hade ofta designidéer som R.H. gjorde konkreta förslag av. B.M. skapade alltså inte ensam modellen 420 Flybridge. Det ska i sammanhanget märkas att skrovet utformades med utgångspunkt i båtens drivningssystem; ett nytt system som benämndes IPS.

Sedan Nord West 420 Flybridge lanserats fick modellen flera utmärkelser för sina kvalitativa egenskaper och goda funktion samt enastående konstruktion och sjöegenskaper. Av utmärkelserna framgår inte att design eller formgivning var av avgörande betydelse.

Under 2008-2010 hade Nord West & Najad ett samarbete med företaget JIB Design, som tog fram ritningar till en Nord West 430 Sports Top. Inte heller på dessa ritningar angavs B.M. som designer. Av avtalet för samarbetsprojektet med JIB Design framgår att företaget skulle svara för att utveckla idéer, datorbaserad design, utveckling av skrov och däck samt verktyg. I en ansökan om att få ett ekonomiskt stöd från EU för projektet angavs att JIB Design skulle utveckla designplaner. JIB Design fakturerade och fick betalt för sitt arbete av Nord West & Najad AB.

Nord West 420 Flybridge och andra båtmodeller – Nord West 430 Flybridge

En jämförelse mellan 420 Flybridge och andra båtar som förekom på marknaden visar stora likheter.

Storebro Royal Cruiser 430 Biscay, som kom ut på marknaden 1997, har bl.a. en likadan omgivande reling som 420 och en flybridge med samma form.

Båten Storebro Royal Cruiser 465 Biscay har bl.a. samma peke som 420 Flybridge, samma omgivande reling, en väl tilltagen flybridge och en targabåge med samma form.

Också båtar som Nimbus 380 Carisma Fly, Skorgenes 430 Mega samt Riviera Open Flybridge 33 har likheter med 420 Flybridge inte minst i skrovets form och när det gäller Riviera i den vinkel som avslutar fönstren.

Också när det gäller utformningen av inredningen företer 420 Flybridge stora likheter med de nämnda ”jämförelsebåtarna”.

Kunder kom att efterfråga en större modell som byggde på Flybridge 420. Nord West & Najad utvecklade därför Nord West 430 Flybridge; en något moderniserad version som bl.a. hade förhöjt tak och sänkt golv för att kännas rymligare. 430 Flybridge

avviker dock i sådan utsträckning från 420 Flybridge att det inte är fråga om exemplar av samma verk.

Ekonomiska problem

Under 2012 fick Nord West & Najad ekonomiska problem. Bolaget tog kontakt med T.O., som erbjöds att få köpa in sig i bolaget. I samband härmed fick han en muntlig försäkran från B.M. att alla rättigheter till design m.m. låg i bolaget. T.O. valde att inte investera i bolaget.

Den ekonomiska situationen för Nord West & Najad blev ohållbar. Den 2 januari 2013 – alltså drygt en månad före konkursen – skrevs därför den handling som benäms Design- och konstruktionsavtal. I handlingen angavs att B.M. var upphovsman till all design och konstruktion av båtmodellerna Nord West och att denna rätt omfattade samtliga detaljer som skrov, inredning och utrustning.

I samband med att Nord West & Najad i början av 2013 lanserade 430 Flybridge uppgav bolaget i bl.a. en pressrelease att B.M. stod bakom designen tillsammans med bolagets utvecklingsavdelning.

Vid ett edgångssammanträde efter Nord West & Najads konkurs menade bolagets bank att designen ägdes av bolaget som var låntagaren för att finansiera design och konstruktion.

Efter vissa diskussioner beslutade konkursförvaltaren att i juli 2013 sälja tillgångarna i konkursboet – rörelsen och fastigheter – till det nybildade bolaget Nord West Boats, som då ägdes av ett bolag som i sin tur ägdes av R.G. och T.O..

Vid förvärvet av tillgångarna uppehöll man sig inte vid bestämmelsen i p. 2.2 i överlåtelseavtalet eftersom man var av uppfattningen att alla tillgångar tillhörde Nord West & Najad.

De varningsbrev som Benny & Jessica skickade i januari 2014 bestreds av Nord West Boats och av Gillholms Marina.

Aktierna i Nord West Boats såldes till Lime Marine AB, som ägs av Maskinrensnings-Specialisten Aktiebolag MASAB.

Storebro Boats började aldrig någon tillverkning av Nord West 430 Flybridge.

Efter Nord West Boats förvärv i juli 2013 av Nord West & Najads tillgångar färdigställdes en båt. Det arbetet utfördes av NW Sales AB och bestod av ”slutfinish” och montering och byggnation av inredning. Vid marknadsföring av båten användes gamla specifikationer som ingick i köpet av Nord West & Najads tillgångar.

Det är riktigt att Gillholms Marina visade och bjöd ut denna båt till försäljning.

BEVISNING

Parterna har åberopat skriftlig bevisning. De har hänfört sig till sakkunnigutlåtanden. Benny & Jessica har förevisat en filmupptagning av båtmodellerna Nord West 420 Flybridge respektive 430 Flybridge.

B.M. liksom R.v.H. och R.G. har hörts under sanningsförsäkran.

På Benny & Jessicas begäran har vittnesförhör hållits med J.S., M.H., J.S., T.B., L.C., D.A., P-G.O. och med båtkonstruktören J.H.V.L.

Svarandebolagen har hört R.H., T.O. och J.S. som vittnen.

Bolagen har vidare hört industridesignern U.S.

DOMSKÄL*Inledningsvis*

Detta mål avser om B.M. genom eget designarbete utformat en viss båtmodell och att han därigenom skapat ett upphovsrättsligt verk; i detta fall ett alster av brukskonst. Fråga är vidare, i förekommande fall, om hans upphovsrätt övergått (överlåtits) till Nord West & Najad och han därmed inte kunnat upplåta denna rätt till Benny & Jessica. Fråga kan slutligen bli om vissa tillverknings- och marknadsföringsåtgärder som svarandebolagen gjort avseende en något bearbetad båtmodell gjort intrång – i form av exemplarframställning och spridning – i den upphovsrätt som upplåtits till Benny & Jessica.

Parternas talan innebär att Patent- och marknadsdomstolen har att besvara ett flertal frågeställningar.

Domstolen väljer att inledningsvis pröva om det är B.M. ensam som genom designarbete utformat båtmodellen Nord West 420 Flybridge och om detta arbete inneburit att han skapat ett upphovsrättsligt skyddat verk i form av ett alster av brukskonst.

Ett jakande svar på den första frågeställningen innebär att det ska prövas om B.M. är innehavare av upphovsrätten eller om den överlåtits (övergått) till Nord West & Najad som en följd av B.M.s anställning i bolaget och han därmed inte kunnat upplåta upphovsrätten till Benny & Jessica. I det sammanhanget får då också prövas om han verkligen upplåtit rätten till Benny & Jessica.

Innehar Benny & Jessica rätten att använda upphovsrätten till verket har domstolen att ta ställning till om svarandebolagens åtgärder med båtmodellen Nord West 430 Flybridge ligger inom det s.k. skyddsomfånget för verket samt, om så bedöms vara

fallet, pröva om svarandebolagens påtalade åtgärder innebär att de olovligen förfogat över verket genom att ha framställt exemplar av det och/eller ha spritt det till allmänheten (bjudit ut det till försäljning) eller medverkat till eller förberett detta.

Har B.M. ensam utformat Nord West 420 Flybridge?

Benny & Jessicas inställning är att B.M. ensam bestämt utformningen – såväl exteriört som interiört av 420 Flybridge. Svarandebolagen har däremot hävdad att såväl andra anställda hos Nord West & Najad som anställda på två konsultbolag – Seaway och JIB Design – bidragit till båtens form.

B.M., som var ensam ägare till och verkställande direktör i Nord West & Najad, har uppgett att han, under sin tid i bolaget, dagtid deltog i bolagets produktions- och försäljningsverksamhet medan han på kvällstid gjorde allt designarbete. Han gjorde – också för 420 Flybridge – allt designarbete själv och diskuterade inte den tänkta designen med anställda eller andra. Arbetet innebar att inledningsvis bestämma båtens yttre utseende (dess linjer), det inre utseendet, väva in tekniska funktioner och alla utrustnings- och inredningsdetaljer. Några ritningar förekom inte till en början utan han såg designen framför sig; hade den i huvudet. Designen för 420 Flybridge var klar i augusti 2004. Nästa steg i framtagandet av båtmodellen var att bygga en s.k. plugg; en fullskalemmodell. Detta arbete gjordes av anställda som stegvis fick information från honom om båtens utseende. I detta steg kunde skisser förekomma. Vid det fortsatta färdigställandet av båten skulle yttre detaljer, som mahognyräcken m.m., som hade med den totala designen att göra, utformas. Detta – liksom utformningen av båtens inredning – bestämdes av B.M..

Vad B.M. hävdad om att han bestämde utformningen av 420 Flybridge får stöd av vad flera vittnen uppgett. M.H., som var snickare hos Nord West & Najad och deltog i arbetet med att tillverka pluggarna till 420 Flybridge och 430 Flybridge, har berättat att det var B.M. som bestämde allt om båtarnas utformning och hur de skulle byggas samt att de anställda därefter gjorde arbetet.

Några ritningar förekom inte i detta läge. J.S., som från 2003 var anställd som inredningssnickare hos Nord West & Najad, var också med om att ta fram en plugg till 420 Flybridge och dess inredning. Också han har berättat att det var B.M. som bestämde utformningen och att han inte visade några ritningar. T.B, som är båtbyggare och har egen verksamhet, har uppgett att han 2004 blev kontaktad av B.M. för att göra en ”face-lift” av modellen Nord West 390 Flybridge. B.M. framförde att den nya modellen skulle ha nytt skrov, nytt däck och ny flybridge. Han konkretiserade detta genom att på en plywoodskiva rita formen för en ny båt. B.M. lämnade därefter kontinuerligt instruktioner om hur båten skulle utformas. Inga ritningar tillhandahölls i samband med att pluggarna till båtmodellen framställdes. Enligt T.B. kom formen på 420 Flybridge från B.M. och den ”hade kreerats i huvudet” på honom. L.C., som har ett företag som bedriver scanningsarbete, har uppgett att han utför scanningsuppdrag i samband med framtagande av nya produkter. Sådant arbete utförs efter att design- och konstruktionsarbete gjorts. På B.M.s uppdrag scannade han 420 Flybridge vid ca tre olika tillfällen. Några ritningar tillhandhölls inte vid arbetet. R.H., som var anställd i Nord West & Najad, deltog delvis i scanningsarbetet.

Vad nu redovisats ger, enligt Patent- och marknadsdomstolen, stöd för att det var B.M. som bestämde utformningen av 420 Flybridge. Detta motsägs, enligt domstolen, inte heller av vad R.H., som åberopats som vittne av svarandebolagen, sagt. R.H. har nämligen berättat att han var anställda hos Nord West & Najad under åren 2001-2006 och sysslade med att göra s.k. CAD-ritningar utifrån inscannat material, alltså att ta fram underlag. Vissa ytor kunde inte scannas varför man fick skissera/rita vissa delar av båten. Vid framtagandet av 420 Flybridge köptes en särskild datorprogramvara, vilken emellertid inte kunde hanteras av B.M.. De satt därför ofta tillsammans för att bedöma de förslag till ritningar/skisser som R.H. tagit fram vilka senare fick godkännas av B.M.. Ett exempel på detta är att ”badbryggan” till 420 Flybridge, enligt R.H., skisserades av honom men justerades av B.M.. Vid

tillkomsten av 420 Flybridge gav B.M. direktiv om hur han ville att båten skulle utformas samt direktiv för hur ritningar skulle utformas. R.H. har också uppgett att han slutade på Nord West & Najad 2006 eftersom han inte ansåg sig bli hörsammad av B.M. rörande utformningsförslag på båten.

Frågan återstår då om Nord West & Najads kontakter och samarbete med företagen Seaway 2004 och JIB Design 2006 och framåt inneburit att de bidragit till designarbetet på 420 Flybridge i sådan utsträckning att det förtar bedömningen att B.M. ensam bestämde utformningen.

Av utredningen framgår att Nord West & Najad i augusti 2004 tog kontakt med Seaway för ett eventuellt samarbete men att dessa kontakter inte ledde till något samarbete eftersom parterna bl.a. inte kom överens i ekonomiskt hänseende.

B.M. har om detta samarbete berättat att han – efter att han avslutat designarbetet på 420 Flybridge – överlämnade vissa handgjorda skisser av båten till Seaway. Seaway återkom därefter med ritningar som hade vissa känneteckenselement med 420 Flybridge. Dessa skisser påverkade emellertid inte, enligt honom, arbetet med att utforma 420 Flybridge eftersom det arbetet då redan var klart.

Enligt Patent- och marknadsdomstolens mening får – då annan utredning inte förebringats i denna fråga – B.M.s uppgifter om samarbete med Seaway godtas. Det är därför inte visat att bolaget bidragit till utformningen av 420 Flybridge.

Samarbetet med JIB Design inleddes 2005/2006, dvs. efter det att B.M. gjort designen till 420 Flybridge. B.M. har därutöver berättat att detta samarbete inte avsåg 420 Flybridge utan andra båtmodeller.

Inte heller kan, enligt domstolen, vad som framkommit om samarbete med JIB Design sägas visa att det bolaget bidragit till utformningen av 420 Flybridge.

Sammanfattningsvis är det Patent- och marknadsdomstolens bedömning i denna fråga att Benny & Jessica visat att B.M. ensam bestämde designarbetet för utformningen av båten Nord West 420 Flybridge.

För att illustrera utformningen av båten hänvisas till *bilaga 2*.

Har B.M. genom arbetet med Nord West 420 Flybridge skapat alster av brukskonst (ett verk)?

Benny & Jessica har framhållit att B.M. genom sitt designarbete skapade en ny båtmodell kännetecknad av att den hade ett nytt skrov, ett nytt däck, ny överbyggnad och ny inredning. Skrovet var vidare unikt eftersom det designades för ett särskilt framdrivningssystem. Bolaget har också pekat på – utifrån fotografier av andra båtar – att Nord West 420 Flybridge vid dess tillkomst hade ett utseende, såväl exteriört som interiört, som avvek från båtar av liknande typ. Benny & Jessica har också framhållit den stora kommersiella framgång och uppmärksamhet som 420 Flybridge fick efter att den lanserats.

Svarandebolagen har invänt att skrovet utformades med utgångspunkt i båtens drivningssystem och således var tekniskt betingat. Bolagen har vidare pekat på att 420 Flybridge uppmärksammades för sina kvalitativa egenskaper och goda funktion samt för konstruktion och sjöegenskaper, men inte för sin design. De har vidare – utifrån fotografier – framhållit att en jämförelse mellan 420 Flybridge och andra vid den tiden på marknaden förekommande båtar visar stora likheter. Bolagen har nämnt att 420 Flybridges peke, däckets omgivande reling, en väl tilltagen flybridge och utformningen av targabågen redan var förekommande på marknaden.

Vid bedömningen av om 420 Flybridge är ett verk i upphovsrättslig mening kan, enligt Patent- och marknadsdomstolen, fastslås att en båt kan vara ett alster av brukskonst och därmed vara ett verk.

Något hinder mot att alstret också kan få mönsterrättsligt skydd finns inte. Detta innebär dock, enligt domstolen, inte att bedömningen av om alstret kan ha upphovsrättsligt skydd numera ska göras utifrån andra bedömningar än för vad som gäller enligt den upphovsrättsliga regleringen; samma bedömningskrav ska tillämpas inom hela upphovsrätten.

För att ett alster av brukskonst – och andra upphovsrättsliga objekt – ska åtnjuta upphovsrättsligt skydd krävs att det ska vara fråga om ett alster som är originellt på så sätt att det är upphovsmannens egen intellektuella skapelse (jfr EU-domstolens dom den 16 juli 2009 i mål C-5/08; Infopaq). Det uttrycks som att alstret ska ha verkshöjd. Som innebörden av detta originalitetskrav har kommit att förstås kan inte anses att därmed avses något annat än ett ganska måttligt krav på originalitet. Klart är dock att det finns ett krav på viss individuell särprägel. Alstrets konstnärliga kvalitet saknar emellertid i princip betydelse för om upphovsrätt föreligger (jfr NJA 2015 s. 1097).

När det gäller just brukskonst – alltså föremål som förenar funktion med estetik – torde verkshöjdskravet böra ses i samband med det skyddsomfång som upphovsrätten ger. Omfånget bestäms med ledning bl.a. av verkets originalitet. Ett förhållandevis lågt krav på alstrets originalitet kan balanseras av ett i motsvarande mån begränsat skyddsomfång, men som inte omfattar bara rena avbildningar. För ett upphovsrättsligt skydd torde dock principiellt sett krävas att alstret av brukskonst åtminstone uppfyller sådana krav på originalitet och individualitet att det förtjänar ett skydd som sträcker sig längre än till ren avbildning. (Jfr om det nu sagda NJA 2009 s. 159). Enligt Patent- och marknadsdomstolen innebär vad just sagts att alstret inte enbart får bygga på fackkunskap, god smak, enkla bearbetningar av välkända idéer eller enkla bearbetningar av det s.k. allmänna formförrådet (jfr Levin, Lärobok i immaterialrätt, 10 uppl., s. 101 m).

När det då först gäller om Nord West 420 Flybridge är ett resultat av B.M.s intellektuella skapelse får, utöver vad han redogjort för om vem som utförde designarbetet samt vad som åberopats vara nya form- och utseendeelement,

beaktas vad han bl.a. uppgett om vilka överväganden han gjorde vid utformningen av 420 Flybridge. För att undvika en alltför stor vit yta på flybridgen gjorde en svart ”tringulär” yta under ett övre räcke. Skrovet utformades, av utseendemässiga skäl, med rätt höga fribord för att också ge en mer slimmad överbyggnad. Hänsyn togs också till båtens linjer och targabågen utformades så att båten skulle uppfattas som smäcker. Trappan mellan flybridge och salongen utformades för att bli graciös. Däcket och andra yttre detaljer gjordes av teak för utseendets skull. Båtens interiör utformades med hänsyn till att man skulle kunna stå upp i salongen och se ut. Textiliernas utformning valdes utifrån utseendemässig skäl.

Enligt Patent- och marknadsdomstolen får det godtas att det funnits valmöjligheter vid utformandet av båten. Att skrovet i någon mån synes ha anpassats till båtens drivningssystem förtar inte denna bedömning. Med hänsyn härtill och vad B.M. uppgett om sina överväganden får Nord West 420 Flybridge ses som resultat av en skapande insats.

När det därefter gäller om 420 Flybridge fått en individuell särprägel ger utredningen vid handen att båten företer vissa likheter med tidigare på marknaden förkommande båtar som kan betecknas som snabbgående täckta motorbåtar. Detta gäller vid en jämförelse med bl.a. de av svarandebolagen nämnda båtarna: Storebro Royal Cruiser 430 Biscay, Storebro Royal Cruiser 465 Biscay, Nimbus 380 Carisma Fly och Forbina 40 Fly. I vissa avseenden har dessa båtar också en med 420 Flybridge liknande interiör.

Enligt Patent- och marknadsdomstolen måste emellertid Nord West 420 Flybridge sägas ge ett intryck som inte bara i detaljer skiljer sig från de nämnda båtarna. Utformningen av båten framstår heller inte som trivial och utgör inte ett resultat av en rutinmässig arbetsinsats. Även om andra tidigare båtmodeller – vilket kan benämnas som det allmänna formförrådet – kan sägas förete likheter med 420 Flybridge får den ändå anses besitta en individualitet och originalitet som medför att den har upphovsrätligt skydd, om än med ett begränsat skyddsomfång.

Innehar B.M. upphovsrätten – har den senare upplåtits till Benny & Jessica?

Svarandebolagen har menat att upphovsrätten till båtmodellen Nord West 420 Flybridge övergått till Nord West & Najad som en följd av B.M.s anställning i bolaget och då han utfört designarbetet inom ramen för denna anställning samt då bolaget tillhandahållit alla resurser i form av verktyg, material och annan utrustning för arbetet.

Enligt vad Benny & Jessica hävdar innehade B.M. upphovsrätten till all design och konstruktion av samtliga båtmodeller i Nord West & Najad. Det var, som B.M. uttryckt det, en säkerhet för honom att vara innehavare av ensamrätten och bara upplåta den till bolaget. Upphovsrätten redovisades aldrig som någon tillgång i bolaget. Bolaget har vidare menat att det design- och konstruktionsavtal som upprättades den 2 januari 2013 var en bekräftelse på vad som gällt mellan bolaget och B.M. allt sedan 1990-talet.

J.S., som var styrelseordförande i Nord West & Najad fram till bolagets konkurs, har i sammanhanget berättat att det redan på 1990-talet fanns ett avtal om B.M.s innehav av upphovsrätterna upprättat av en advokat. Det avtalet förstördes emellertid vid en brand 1996. När det under 2012 blev aktuellt med att hitta medintressenter i bolaget blev det, enligt J.S., också nödvändigt att gå igenom bolagets förhållanden och då kom frågan om immateriella tillgångar upp. För att dokumentera vad som gällt alltsedan 1990-talet upprättades design- och konstruktionsavtalet.

Patent- och marknadsdomstolen gör i frågan om B.M.s innehav av upphovsrätten till Nord West 420 Flybridge följande bedömning.

Det är en utgångspunkt att upphovsrätten till ett verk från början alltid tillhör den fysiska upphovsman som skapat verket. En juridisk person måste alltså alltid förvärva rättigheter helt eller delvis från upphovsmannen.

I ett anställningsförhållande gäller samma utgångspunkt. Upphovsrätten uppstår alltså hos den anställde och arbetsgivaren kan bara få rätten från den anställde. Detta kan ske uttryckligen genom anställningsavtalet eller annat särskilt avtal men också underförstått genom en tolkning av anställningsförhållandet.

I svensk doktrin anges som en allmän princip som kan tillämpas på frågor om upphovsrättens övergång inom anställningsförhållanden när det saknas uttryckligt avtal att arbetsgivaren får inom sitt verksamhetsområde och för sin verksamhet *utnyttja* sådana verk som tillkommer som ett resultat av ett tjänsteåliggande mot arbetsgivaren. (Jfr om det nu sagda SOU 2010:24 s. 143 ff.) Det kan däremot inte – med undantag för vad som gäller för upphovsrätt till datorprogram och i vissa fall också för vad som kan gälla för s.k. massmedieföretag – sägas vara en huvudregel att den anställdes upphovsrätt övergår (överlåts) till arbetsgivaren.

Domstolen konstaterar att det fanns ett särskilt avtal mellan Nord West & Najad och B.M., som var begränsat till upplåtelse av upphovsrätten, i vart fall från januari 2103, dvs. kort före konkursen. Svarandebolagen har gjort gällande att avtalet var en efterhandskonstruktion, vilket motsägs av vad J.S. berättat om avtalets bakgrund och tillkomst. Det motsägs också, enligt domstolen, av vad som följer av avtalet om överlåtelse av konkursboets tillgångar till Nord West Boats. I avtalet – som ingicks sedan boets förhållanden utretts – anges (punkten 2.2) nämligen att konkursboet informerat köparen om att immateriella rättigheter till bl.a. design och konstruktion till Nord West-båtar innehades av B.M.. Att upphovsrätten inte överlåtits stöds i viss mån också av det förhållandet att immateriella rättigheter aldrig – enligt Benny & Jessica – redovisats som en tillgång hos Nord West & Najad. Övervägande skäl får således anses tala för att upphovsrätten till Nord West 420 Flybridge inte överlåtits till Nord West & Najad utan att B.M. förfogar

över ensamrätten till båtmodellen. Vad T.O. berättat om att han – i samband med att han erbjöds att investera i Nord West & Najad – fått en muntlig försäkran om att rättigheter till design låg i bolaget, förändrar inte nu gjord bedömning.

När det då gäller om B.M. upplåtit sin upphovsrätt till Nord West 420 Flybridge till Benny & Jessica har svarandebolagen invänt att Benny & Jessica inte styrkt att bolaget innehar rätten att använda upphovsrätten. Vid en samlad bedömning av vad som förevarit i målet – bl.a. har bolagets företrädare hela tiden varit närvarande vid huvudförhandling inför målets avgörande – anser Patent- och marknadsdomstolen att ingen annan rimlig slutsats kan dras än att Benny & Jessica, efter upplåtelse, har rätt att använda den upphovsrätt som B.M. innehar.

Upphovsrättsintrång?

Med hittills gjorda bedömningar är frågeställningen om svarandebolagen genom att på vissa sätt förfoga över tre båtar som benämns Nord West 430 Flybridge framställt exemplar av verket och gjort det tillgängligt för allmänheten genom att exemplar av verket bjudits ut till försäljning (spridning) eller medverkat till eller förberett detta.

En inledande fråga i detta sammanhang är om förfogandena avseende Nord West 430 Flybridge innebär att verket, dvs. Nord West 420 Flybridge, utnyttjats. Svarandebolagen har nämligen menat att Nord West 430 Flybridge faller utanför skyddsomfånget för verket.

Domstolen gör i frågan denna bedömning.

Upphovsrätt innefattar en uteslutande rätt att förfoga över verket på vissa angivna sätt i bl.a. ändrat skick eller i bearbetning (2 § första stycket upphovsrättslagen). Upphovsmannen till ett verk, som utgörs av ett alster av brukskonst, har alltså förfoganderätten till verket också i bearbetad form. Så länge som verket i sin

bearbetade form har kvar sin individuella utformning som upphovsmannen har gett det är verket i sin nya gestalt kvar inom upphovsrätten till det ursprungliga verket.

Att avgöra om en bearbetning ligger inom eller utanför ett tidigare verks skyddsomfång – som alltså omfattar inte bara identiska efterbildningar utan också bearbetningar – måste göras efter en i det enskilda fallet konkret likhetsbedömning som kan sägas svara på frågan om bearbetningen ligger så nära det tidigare verket att den tagit över innehållet från det tidigare verket i stort sett i den utformning som upphovsmannen har gett det.

En jämförelse mellan Nord West 430 Flybridge och verket utifrån bildmaterialet i *bilaga 1* respektive 2 och filmupptagningen visar, enligt Patent- och marknadsdomstolen, att 430 Flybridge företer så stora likheter med verket att det faller inom skyddsomfånget för verket. För detta talar också vad Markus Hallkvist och Johan Schewenius uppgett om att 430 Flybridge var en vidareutveckling av 420 Flybridge men bygger på samma skrov och har i stort sett samma inredning.

Frågan blir därmed om svarandebolagen genom de av Benny & Jessica påtalade åtgärderna med tre 430 Flybridge-båtar framställt och bjudit ut (spritt) exemplar av ett upphovsrättsligt verk eller medverkat till eller förberett detta och därmed gjort upphovsrättsintrång. Den intrångstalan som Benny & Jessica för avser – som tidigare sagts – tre båtar. En har, enligt bolaget, färdigställts och varit föremål för försäljning. Den andra båten är halvfärdig – inredningsarbetet är inte slutfört – och finns i Storebro Boats lokaler. I den tredje båten – som också finns hos Storebro Boats – har inget inredningsarbete gjorts.

Patent- och marknadsdomstolen gör i frågan om svarandebolagens åtgärder innebär intrång följande bedömning.

Upphovsrätten innebär en ensamrätt för upphovsmannen att framställa exemplar av verket och göra verket tillgängligt för allmänheten, exv. genom att bjuda ut det till

försäljning. Att framställa en del av verket anses också som framställning av ett exemplar av verket, om delen i sig uppfyller kravet på originalitet (jfr Olsson/Rosén, Upphovsrättslagstiftningen [Zeteo, november 2016] i anslutning till 2 kap. andra stycket upphovsrättslagen och NJA 1995 s. 256).

Gör någon intrång i en upphovsrätt får domstol, enligt 53 b § upphovsrättslagen, vid vite, förbjuda den som vidtar eller medverkar till en sådan åtgärd att fortsätta med åtgärden. Ett förbud kan också komma i fråga om förberedelse till intrång.

För medverkansansvar krävs att någon främjat intrångsgärningen med råd eller dåd. Medverkansansvar kräver inte att det som någon bidrar med utgör en betingelse för att gärningen ska komma till stånd. Ansvar kan drabba även den som endast obetydligt bidragit till gärningen. För vitesförbud – också för ett förbud mot direkt intrång – krävs inte att några subjektiva rekvisit är uppfyllda. I stället gäller att det är tillräckligt att det kan konstateras att någon objektivt sett för eller medverkar till en åtgärd som innebär intrång (prop. 2004/05:110, s. 339 och 422). En förberedelse till intrång förutsätter emellertid att sådana åtgärder som nämns i 23 kap. 2 § brottsbalken görs med uppsåt att utföra eller främja brott (prop. 2008/09:67, s. 257 f.).

Domstolen prövar först om svarandebolagen framställt exemplar av verket, medverkat till eller förberett sådan framställning.

Det framgår av utredningen att Nord West & Najads konkursbo i juli 2013 sålde boets tillgångar till Nord West Boats, som ägdes av ett bolag som R.G. var delägare i. Vidare framgår, av vad R.G. uppgett, att det bland tillgångarna fanns tre båtar efter konkursboet. En var nästan färdig. Det återstod, enligt R.G., bara att göra viss ”slutfinish” på båten. Därutöver fanns två s.k. plastfärdiga båtar. R.G. har också uppgett att det under hösten 2013 var Gillholms Marina som hade hand om och färdigställde den båt som nästan var färdig. Han har också uppgett att det var Nord West Boats som tillhandahöll plastdelar och specialverktyg för plasttillverkningen. I januari 2014 såldes aktierna i Nord West Boats

till ett bolag inom Storebrokoncernen. Gillholms Marina måste dock även därefter, enligt domstolen, anses ha varit delaktig i åtgärder för att färdigställa de ytterligare två båtarna. D.A., som tidigare varit anställd hos Nord West & Najad för tillverkning av plastfärdiga båtar, har nämligen berättat att han anställdes av R.G. för att under januari-april 2014 färdigställa tre plastfärdiga 430 Flybridge-båtar, varav en blev plastfärdig och fördes vidare till lokalen på Vindön för att inredas medan de övriga två fanns kvar i den s.k. plastfabriken när D.A. slutade.

D.A. fick lön av Gillholms Marina. Vidare framgår av den skriftliga utredningen och av vad P-G.O. uppgett, att Gillholms Marina i april 2014 slöt ett avtal med Joreds Inredningssnickeri AB om tillverkning av inredning och montering avseende bl.a. två 430 Flybridge-båtar. Det arbetet avslutades i augusti 2014. De två inte färdigställda båtarna – i en var inredningsarbetet inte slutfört och i den andra var något inredningsarbete inte påbörjat – kom senare att föras till Storebro Boats. Någon närmare utredning om utseendet på (utformningen av) de två inte färdigställda båtarna har inte företetts av Benny & Jessica.

I samband med att aktierna i Nord West Boats överläts uppgav Storebro Boats, i en pressrelease att man förvärvat Nord West Boats och att Storebro Boats avsåg återuppta tillverkningen av ”Nord West”. Kort därpå meddelade Gillholms Marina i ett pressmeddelande att bolaget inlett ett samarbete med Storebro Boats, som skulle producera hela ”Nord Wests modell range”. Enligt vad R.v.H. berättat var det Storebro Boats ambition att starta tillverkning och ha ett samarbete med Gillholms Marina men det visade sig senare att varken tillverkning eller samarbete kom till stånd. Med förvärvet av Nord West Boats följde, enligt R.v.H., bl.a. vissa former och verktyg. Av utredningen framgår vidare att personal från Storebro Boats under våren 2014 och senare dels besökte plastfabriken och lokalen på Vindön, dels hämtade verktyg och delar som ingick i förvärvet av Nord West Boats. R.v.H. har också uppgett att två plastfärdiga 430 Flybridge kom att föras till Storebro Boats lokaler men bara för att förvaras där. Det fanns aldrig någon avsikt att tillverka exemplar av 430 Flybridge.

Vad nu sagts betyder, enligt Patent- och marknadsdomstolen, att Benny & Jessica visat att Gillholms Marina genom att färdigställa en Nord West 430 Flybridge framställt ett exemplar av verket och därmed gjort upphovsrättsintrång. Däremot är det inte visat att Gillholms Marinas åtgärder med de två plastfärdiga båtarna – som får sägas vara del av verket – inneburit exemplarframställning. Utredningen visar vare sig att denna framställning lett till en produkt som uppfyller kravet på originalitet eller att de två plastfärdiga båtarna i sig utgör skyddade delar av ett verk. Däremot får Gillholms Marinas hantering av de två plastfärdiga båtarna anses ha inneburit att bolaget – som hade kännedom om att B.M. hävdade upphovsrätt – tog befattning med något som var särskilt ägnat att användas som hjälpmedel vid upphovsrättsintrång.

Nord West Boats får genom att ha tillhandhållit plastdelar, plastkomponenter och specialverktyg anses ha medverkat till färdigställandet av en båt. Inget har framkommit som visar att bolaget tillhandahållit formar, datafiler, ritningar eller målsatta foton. När det gäller märkning med och användning av varumärket Nord West är detta inte ett förfogande som kan ses som exemplarframställning eller spridning och faller därför inte inom upphovsrätten. Eftersom åtgärderna med de två plastfärdiga båtarna inte inneburit exemplarframställning är åtgärderna såvitt avser dessa inte att se som medverkan. I målet har inte utredning presenterats som visar att Nord West Boats gjort någon åtgärd som innebär förberedelse till upphovsrättsintrång.

Vad som framkommit om Storebro Boats åtgärder får sägas visa att bolaget hade en avsikt att tillverka bl.a. 430 Flybridge-båtar men att denna avsikt sedermera inte förverkligades. Genom att Storebro Boats tagit emot specialverktyg och två plastfärdiga båtar 430 Flybridge får bolaget i vart fall anses ha skaffat och tagit emot något som var särskilt ägnat att användas som hjälpmedel för ett upphovsrättsintrång. Bolaget, genom R.v.H., kände vid tiden till och hade fått indikationer på att en tillverkning skulle innebära olovlig exemplarframställning. Storebro Boats har härigenom således, enligt Patent- och marknadsdomstolen, förberett exemplarframställning och därmed gjort upphovsrättsintrång. Åtgärderna att i en pressrelease och på webbplats informera om förvärvet av Nord West Boats och dess

produktion, att genom koncernbolag köpa plastfabriken samt att låta personal besöka varvet och studera byggteknik kan däremot inte ses som förberedande åtgärder till exemplarframställning.

Domstolen prövar därefter om svarandebolagen genom påtalade åtgärder bjudit ut exemplar av verket.

Gillholms Marina har vitsordat att bolaget marknadsfört och till försäljning bjudit ut en färdigställd Nord West 430 Flybridge med den utformning som framgår av *bilaga 1*. Utredningen ger dessutom vid handen att sådana tillgängliggöranden skett vid av Benny & Jessica påtalade tillfällen. Härigenom har Gillholms Marina spritt ett exemplar verket och därmed gjort upphovsrättsintrång. Enligt Benny & Jessica ingick i Nord West Boats förvärv av tillgångar från Nord West & Najads konkursbo en webbplats, som fortsatte att användas under 2013 och 2014 av Gillholms Marina, men senare även av Storebro Boats. På webbplatsen angavs kontaktuppgifter till R.G. och där salufördes bl.a. en Nord West 430 Flybridge. R.G. har förklarat sig inte ha någon minnesbild av webbplatsen. Enligt domstolen får detta utbudande, i enlighet med vad Benny & Jessica åberopat som grund för talan, tillskrivas enbart Gillholms Marina.

Vad Benny & Jessica påstått om att Gillholms Marina som agent erbjudit nytillverkning av Nord West 430 Flybridge och upptagande av beställning liksom att Storebro Boats genom Gillholms Marina erbjudit nytillverkning är, enligt domstolen, inte att se som exemplarframställning och spridning eller medverkan till eller förberedelse till sådana förfoganden. Erbjudandena har inte inneburit ett främjande med råd eller dåd och inte heller inneburit att de två svarandebolagen tagit befattning med något som varit ägnat att användas som hjälpmedel.

Benny & Jessica har vidare gjort gällande att Storebro Boats bjudit ut en Nord West 430 Flybridge dels på en båtmässa i Stockholm den 1-9 mars 2014, dels på en s.k. hösträff den 14 november 2015.

Enligt vad R.v.H. uppgett delade Storebro Boats och Gillholms Marina en utställningsmonter på båtmässan. Storebro Boats marknadsförde en egen båtmodell, Storebro 435 Commander. Mot bakgrund av R.v.H. uppgifter är det, enligt domstolen, inte visat att Storebro Boats bjöd ut en 430 Flybridge på mässan. Vad Benny & Jessica åberopat till stöd för utbudande på höstträffen visar inte ett utbudande av en 430 Flybridgebåt. Härtill kommer att de plastfärdiga båtarna hos Storebro Boats inte kan ses som verk.

Patent- och marknadsdomstolen kan därmed inte finna att Storebro Boats bjudit ut (spritt) exemplar av verket.

Vitesförbud

Patent- och marknadsdomstolens bedömningar i fråga om upphovsrättsintrång är att Nord West Boats medverkat till framställning av ett exemplar av verket, att Gillholms Marina framställt ett exemplar och vid flera tillfällen bjudit ut detta samt förberett framställning av två exemplar av verket samt att Storebro Boats förberett exemplarframställning av verket.

Härigenom finns, på objektiva grunder, förutsättningar för att vid vite förbjuda svarandebolagen att vidta åtgärder som innebär upphovsrättsintrång. Ett förbudsbeslut förutsätter inte att överträdelserna utgör ett led i ett pågående intrång.

Utformningen av ett vitesförbud ska ta sikte på det eller de intrång som har begåtts (NJA 2007 s. 432). Förbudsbesluten utformas därför – med avvikelser från vad yrkats – på sätt som framgår av domslutet.

När vite föreläggs ska det bestämmas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om vitesadressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt

kan antas förmå honom att följa föreläggandet. Ett vite på 1 miljon kr kan antas förmå ett vart av svarandebolagen att följa förbudet.

Ett vite ska som regel fastställas till ett bestämt belopp (ordinärt vite). För att s.k. löpande vite – att vitet bestäms till ett visst belopp för t.ex. varje överträdelse av förbudet – ska föreläggas krävs normalt att det finns skäl att befara att den som föreläggandet riktas mot kan komma överträda vitesförbudet upprepade gånger. Vitesadressatens tidigare beteende liksom dennes aktivitet på marknaden kan inverka på denna bedömning. Svarandebolagen har inte, såvitt framgår, tidigare överträtt några vitesförbud. Inget har framkommit som visar att svarandebolagens verksamhet med den påtalade båtmodellen är direkt förekommande. Vitena ska därför föreläggas som ordinära viten.

Fastställelse av ersättningsskyldighet

Den som gör intrång i ett upphovsrättsligt skyddat verk ska betala skälig ersättning till upphovsmannen eller dennes rättsinnehavare. Sådan ersättning ska betalas redan på objektiv grund, dvs. oberoende av om intrånget gjorts uppsåtligen eller av oaktsamhet. Sker det uppsåtligen eller av oaktsamhet ska ersättning dessutom betalas för den ytterligare skada som intrånget medfört.

Domstolens bedömningar i fråga om intrång innebär därför en skyldighet för svarandebolagen att betala skälig ersättning för respektive utnyttjanden.

Av utredningen framgår att Nord West Boats, genom R.G., redan i juli 2013 måste anses ha varit medvetet om att B.M. hävdade upphovsrätt till båtmodellen men att han bortsåg från detta. Härigenom måste också Gillholms Marina ha blivit medvetet om den hävdade upphovsrätten. Ett s.k. varningsbrev har också ställts till Storebro Boats och bolaget har också, genom R.v.H., fått muntlig information om att B.M. menade sig ha upphovsrätt. Bolagen har

trots detta gjort de åtgärder som bedöms göra intrång. De har därmed agerat – i vart fall – oaktsamt i upphovsrättslig mening.

Fastställelseyrkandena ska därmed bifallas på det sätt som framgår av domslutet.

Rättegångskostnader

Patent- och marknadsdomstolens bedömningar innebär att Benny & Jessica vunnit målet i väsentliga avseenden. Vad bolaget förlorat – att förbuden inte utformats på det breda sätt som yrkats liksom att förbuden inte förenats med ett löpande vite – får sägas vara av sådan mindre betydelse som inte påverkar bolagets rätt till full ersättning för rättegångskostnader.

Benny & Jessica har för rättegångskostnader yrkat ersättning med 2 270 850 kr, varav 1 833 600 för ombudsarvode, 280 000 kr för eget arbete och 157 250 kr för olika utlägg.

Svarandebolagen har inte accepterat skäligheten av det yrkade beloppet. Kostnaden för ombudsarvode har överlämnats till rättens prövning. För motpartens eget arbete har bolagen vitsordat 50 000 kr som skäligt. Svarandebolagen har när det gäller utlägg för vittnesersättningar invänt mot skäligheten såvitt rör ersättningen till fem av Benny & Jessicas vittnen och menat att dessa inte ska ha högre ersättning än 5 000 kr.

Ersättning för rättegångskostnad ska enligt 18 kap. 8 § första stycket rättegångsbalken fullt motsvara kostnaden för rättegångens förberedande och talans utförande jämte arvode till ombud eller biträde, såvitt kostnaden skäligen varit påkallad för att tillvarata partens rätt. Ersättning ska också betalas för partens arbete i anledning av rättegången.

Detta innebär att en kostnad – i den mån den inte är medgiven av motparten – inte kan ersättas utan att den anses skälig med hänsyn till vad den avser. Beträffande kostnad

för ombudsarvode är att beakta att ersättningen för den ska bestämmas med hänsyn till bl.a. målets beskaffenhet och omfattning samt till den omsorg och skicklighet med vilket arbetet utförts. Därvid kan även beaktas sådana omständigheter som tvisteföremålets värde och den betydelse som målets utgång i övrigt haft för parten. Det kan för en domstol, även för den vari kostnaderna uppstått, vara svårt att med någon större säkerhet avgöra den närmare omfattningen av det arbete som målet krävt för ett ombud och för en part. Det kan därför finnas anledning för en domstol att godta ett ersättningsyrkande, trots att möjlighet saknas att helt överblicka det arbete som målet har påkallat (jfr NJA 1997 s. 854).

Målet har rört frågan om upphovsrättsligt skydd till ett alster av brukskonst. Målet inleddes i mars 2014. Benny & Jessica har under målets förberedelse inledningsvis åberopat upphovsrätt till ett flertal båtmodeller för att slutligen begränsa sig till en. Det har ändå funnits anledning för Benny & Jessica att bedöma ett flertal frågeställningar för att tillvarata bolagets rätt. Arbetet för rättgångens förberedande får bedömas ha varit relativt omfattande. Huvudförhandling har genomförts under fyra dagar.

Benny & Jessica har således haft anledning att lägga ned ett omfattande arbete. Vid bestämmandet av arvodet till ombud ska dock hänsyn tas till att bolagets talan under målets gång kommit att begränsas och förändras. Detta gör att anspråken på ersättning för ombudsarvode och för eget arbete framstår som för höga. Vid en samlad bedömning finner domstolen att en skälig ersättning för dessa kostnader är 1 500 000 kr respektive 100 000 kr.

Kostnaderna för utlägg – även ifrågasatta vittnesersättningar – framstår som skäliga.

Svarandebolagen ska, enligt 18 kap. 9 § rättegångsbalken, svara solidariskt för rättegångskostnaderna.

HUR MAN ÖVERKLAGAR; se bilaga 3 (DV 401)

Överklagande, ställt till Patent- och Marknadsöverdomstolen, senast den 9 december 2016. Det krävs prövningstillstånd.

Tomas Norström

Maria Bruder

Peter Adamsson

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I TVISTEMÅL

Den som vill överklaga Patent- och marknadsdomstolens dom, eller ett i domen intaget beslut, ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till Patent- och marknadsdomstolen.** Överklagandet prövas av Patent- och marknadsöverdomstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till Patent- och marknadsdomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till Patent- och marknadsdomstolen och det måste ha kommit in till Patent- och marknadsdomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

Samma regler som för part gäller för den som inte är part eller intervenient och som vill överklaga ett **i domen intaget beslut** som angår honom eller henne. I fråga om sådant beslut finns dock inte någon möjlighet till anslutningsöverklagande.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Patent- och marknadsöverdomstolen fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Patent- och marknadsöverdomstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som Patent- och marknadsdomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som Patent- och marknadsdomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står Patent- och marknadsdomstolens avgörande fast. Det är

därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Patent- och marknadsöverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av Patent- och marknadsdomstolen samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av Patent- och marknadsdomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende Patent- och marknadsdomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
5. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Patent- och marknadsöverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till varför omständigheten eller beviset inte åberopats i tingsrätten. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Patent- och marknadsöverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Ytterligare upplysningar lämnas av Patent- och marknadsdomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Om ni tidigare informerats om att förenklad delgivning kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.